

Benedict Wells

DEL FINAL DE LA SOLEDAT

Traducció **Ramon Farrés**

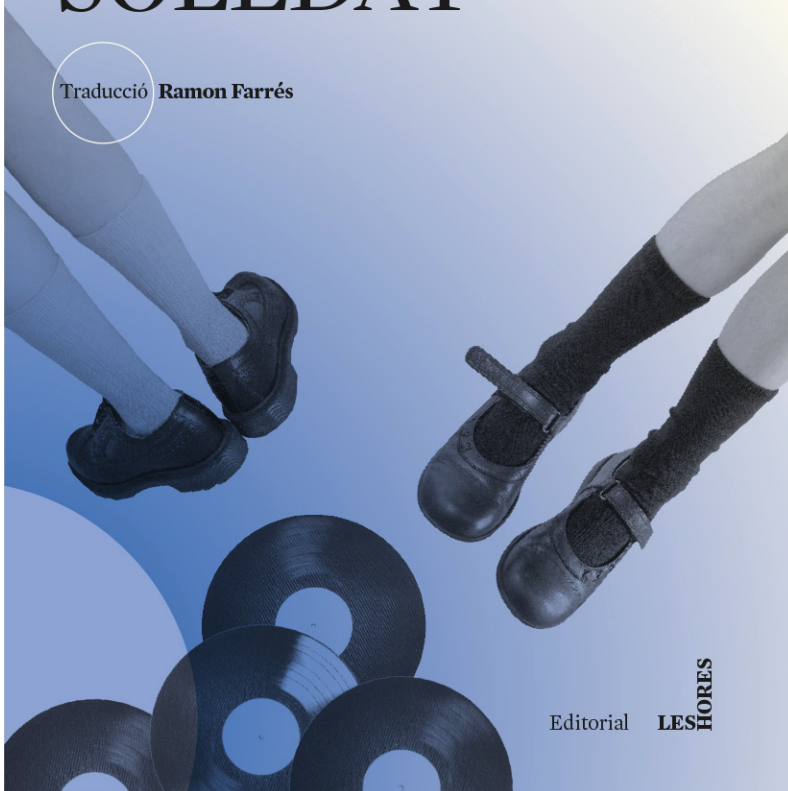

Editorial

LES
HORES

Benedict Wells
DEL FINAL
DE LA
SOLEDAT

Traducció **Ramon Farrés**

Editorial **LES HORES**

Benedict Wells
DEL FINAL DE LA SOLEDAT

Traducció de **Ramon Farrés**

Editorial **LES**
HORES

Títol original en alemany: *Vom Ende der Einsamkeit*
Autor: Benedict Wells

Primera edició ebook: abril 2020

Copyright © 2016, by Diogenes Verlag AG Zürich. All rights reserved.

© de la traducció: Ramon Farrés
© de la correcció: Blanca Busquets i Manuel Gómez
© de l'edició: Editorial Les Hores S.L. 2017

www.editorialleshores.com
hola@editorialleshores.com

Disseny de col·lecció i coberta: Natural www.designisnatural.com
© de les fotos de la coberta: IStockPhot

Maquetació: Dan Monells

ISBN: 978-84-121686-4-8

Tots els drets reservats.

Queda prohibida la reproducció total o parcial d'aquest llibre mitjançant qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright.

A la meva germana

Acosta la cadira
Fins al caire del precipici
Llavors t'explicaré la meva història

F. Scott Fitzgerald

PRIMERA PART

FA TEMPS QUE CONEC LA MORT, però ara la mort també em coneix a mi.

Obro els ulls amb compte, parpellejo unes quantes vegades. De mica en mica la foscor cedeix. Un espai nu, il·luminat només pel guspireig verd i vermell de petits aparells i el raig de llum que cau a través de la porta ajustada. El silenci nocturn d'un hospital.

Tinc la impressió de despertar-me d'un somni que ha durat dies. Un dolor somort, calent, a la cama dreta, a la panxa, al pit. Al cap un lleuger retronny, que va pujant d'intensitat. A poc a poc intueixo què deu haver passat.

He sobreviscut.

Apareixen imatges. Jo sortint de la ciutat amb la moto, accelerant, davant meu el revolt. Les rodes que ja no s'arrapen a la carretera, l'arbre que se'm tira a sobre, l'intent en va d'esquivar-lo, tanco els ulls...

Què m'ha salvat?

Ressegueixo el meu cos amb la mirada. Un collar ortopèdic, la cama dreta immobilitzada, segurament amb guix, la clavícula embenada. Abans de l'accident estava bé de forma, per la meva edat fins i tot molt bé. Potser això m'ha ajudat.

«Abans de l'accident...» No hi havia una altra cosa molt diferent? Però no me'n vull recordar, m'estimo més pensar en el dia que vaig ensenyar als nens a fer saltar una pedra sobre l'aigua. En les mans del meu germà, que gesticulaven

quan discutia amb mi. En el viatge a Itàlia amb la meva dona i la passejada a trenc d'alba en una cala de la Costa Amalfitana, mentre al nostre voltant es feia de dia i el mar escumejava mansament contra les roques...

M'endormisco. Somio que som al balcó. Ella em mira penetrantment als ulls, com si hagués endevinat el que penso. Amb el mentó assenyala el pati, on els nostres fills juguen amb els nanos dels veïns. Mentre la nostra filla s'enfila sense por a una paret, el nostre fill es manté al marge i es limita a observar els altres.

—Això ho té de tu —diu ella.

La sento riure i faig el gest d'agafar-li la mà... Sento diversos pips. Un infermer canvia l'ampolleta del sèrum. Encara és de nit. En un calendari a la paret, hi diu «Setembre 2014». Provo d'incorporar-me.

—Quin dia és avui? —La meva veu sona estranya.

—Dimecres —diu l'infermer—, ha estat dos dies en coma. És com si parlés d'un altre.

—Com es troba?

Em torno a estirar.

—Em roda una mica el cap.

—Això és molt normal.

—Quan podré veure els meus fills?

—Demà al matí avisaré de seguida la seva família. — L'infermer va cap a la porta, i allà es queda un moment parat—. Si hi ha qualsevol cosa, toqui el timbre. La metgessa vindrà a veure'l d'aquí un moment.

En veure que no responc, surt de l'habitació.

Què fa que una vida sigui el que és?

Enmig del silenci sento cada pensament, i de cop i volta estic completament despert. Començo a repassar etapes concretes del meu passat. Cares que creia oblidades em venen a trobar, em veig a mi mateix quan era jove al camp d'esports de l'internat, i també la llum vermella de la meva

cambrà fosca a Hamburg. Primer els records són borrosos, però durant les hores següents es van precisant. Els meus pensaments vagaregen cada cop més enllà en el passat, fins que a la fi van a parar a la catàstrofe que va entenebrir la meua infantesa.

Corrents

(1980)

QUAN TENIA SET ANYS, la meva família passava les vacances al sud de França. El meu pare, Stéphane Moreau, era originari de Berdillac, un poble a la vora de Montpellier. Mil vuit-cents habitants, un forn, una cerveseria, dos cellers, una fusteria i un equip de futbol. Hi anàvem a veure la nostra àvia, que durant els últims anys ja no sortia de la localitat.

Com en tots els viatges llargs amb cotxe, el pare duia una jaqueta de pell vella, de color marró clar, i la pipa en un extrem de la boca. La mare, que havia pesat figues durant la major part del trajecte, va posar un casset de cançons dels Beatles. Es va girar cap a mi.

—Per tu, Jules.

Paperback Writer, aleshores la meva cançó favorita. Assegut darrere seu, em vaig posar a taral·lejar-la. La música va quedar ofegada per la cridòria dels meus germans. La meva germana havia pessigat el meu germà a l'orella. En Martin, a qui nosaltres només anomenàvem «Marty», va fer un crit i es va queixar als pares.

—Espieta! —La Liz va tornar a pessigar-li l'orella.

Ara es barallaven més fort, fins que la mare es va girar i els va fitar tots dos. La seva mirada era una obra d'art. Mostrava comprensió tant per en Marty, davant la seva maliciosa germana, com també per la Liz, davant el pesat del seu germà, però sobretot mostrava que qualsevol baralla era totalment absurda, i a més a més encara insinuava que per als nens que es portessin bé hi podria haver un gelat a la pròxima gasolinera. Els meus germans es van separar a l'acte.

—Per què hem d'anar cada any a casa l'àvia? —va

preguntar en Marty—. Per què no podem anar a Itàlia?

—Perquè és el que toca. I perquè la vostra *mamie* està molt contenta que l'aneu a veure —va dir el pare en francès, sense apartar la vista de la carretera.

—No és veritat. No li fem gens de gràcia.

—A més fa una olor estranya —va dir la Liz—. De mobles vells i entapissats.

—No, fa olor de soterrani florit —va dir el meu germà.

—No digueu aquestes coses de la vostra *mamie*! —El pare feia circular el cotxe per una rotonda.

Vaig mirar per la finestra. En la llunyania s'estenien matolls de romaní, garrigues i alzines baixes. Al sud de França l'aire feia una olor més aromàtica i els colors eren més intensos que a casa nostra. Em vaig ficar la mà a la butxaca i vaig jugar amb les monedes de franc platejades que havien sobrat de l'any anterior.

Al capvespre vam arribar a Berdillac. El poble, quan hi pensava, sempre em feia l'efecte d'un vell rondinaire, però en el fons entranyable, que es passa tot el dia dormisquejant. Com en molts indrets del Llenguadoc les cases estaven fetes de gres, tenien finestrons senzills i teulades vermelloses i gastades, que ara il·luminava la llum suau del sol baix.

La grava va cruixir sota les rodes quan el cotxe es va aturar davant la casa, al final de la Rue Le Goff. L'edifici tenia alguna cosa d'inquietant, amb la façana exterior coberta d'heura i la teulada atrotinada. Feia olor de passat.

El pare va ser el primer a baixar del cotxe i es va apressar amb passos lleugers fins a la porta. En aquella època devia viure els seus millors anys, com si diguéssim. A meitat de la trentena encara tenia els cabells espessos i negres i tractava tothom amb una amable deferència. Sovint jo veia com els veïns i companys de feina l'encerclaven i l'escoltaven captivats mentre parlava. El secret era la seva

veu: dolça, ni massa fonda, ni massa aguda, amb l'accent tot just insinuat, s'anava posant com un llaç invisible al voltant dels seus oïdors i els anava estrenyent cap a ell. A la seva feina d'interventor era molt valorat, però per a ell només comptava la família. Cada diumenge feia el dinar, sempre tenia temps per a nosaltres, els seus fills, i amb el seu somriure juvenil irradiava optimisme. Quan anys més tard vaig mirar fotos seves, hi vaig reconèixer tanmateix que ja llavors alguna cosa no rutllava. Els seus ulls. Hi brillava una guspira de dolor, potser també de por.

L'àvia va aparèixer a la porta. Tenia la boca torta, i amb prou feines va mirar el seu fill, com si s'avergonyís d'alguna cosa. Es van abraçar.

Els nens observàvem l'escena des del cotxe. Deien que l'àvia de jove havia sigut una nedadora excel·lent i molt estimada a tot el poble. Això devia ser feia cent anys. Els seus braços transmetien fragilitat, tenia un cap rugós de tortuga, i a penes semblava que pogués suportar el soroll dels nets. A nosaltres ens feien por tant ella com la casa austera amb empaperat passat de moda a les parets i llits de ferro. Era un misteri que el nostre pare volgués anar-hi cada estiu. «Era com si hagués de tornar any rere any al lloc de les seves més grans humiliacions», havia dit en Marty una vegada, temps després.

Però també hi havia: l'aroma de cafè al matí; els raigs de sol al terra enrajolat de la sala; els sorollets agradables de la cuina, quan els meus germans anaven a buscar els coberts per a l'esmorzar; el pare abstret amb el seu diari; la mare fent plans per passar el dia. I després les excursions a les coves, les passejades amb bicicleta o una partida de petanca al parc.

Finalment, a les acaballes d'agost, la festa anual de la verema de Berdillac. Al vespre tocava la banda, les cases estaven guarnides amb fanalets i garlandes, i l'olor de carn

a la brasa omplia els carrers. Els meus germans i jo ens assèiem a l'escalinata de l'ajuntament i miràvem com els adults ballaven a la plaça del poble. Jo tenia a la mà la càmera que el pare m'havia confiat. Una Mamiya cara que pesava molt. Tenia l'encàrrec de fer fotos de la festa. Ho considerava un honor, perquè el pare normalment no deixava a ningú les seves càmeres. Ple d'orgull, vaig fer unes quantes fotos, mentre ell conduïa elegantment la mare per la pista de ball.

—El papa balla molt bé —va dir la Liz, com si fos una experta.

La meva germana tenia onze anys, una nena alta amb rínxols rossos. Ja aleshores patia del que el meu germà i jo anomenàvem «teatritis»; la Liz es comportava a tota hora com si fos a dalt d'un escenari. Es mostrava radiant, com si hi hagués uns quants focus apuntant-la, i parlava tan fort i clar que fins i tot la gent de les últimes files la sentia sense problemes. Davant dels desconeguts li agradava fer-se la noia gran, però en realitat tot just acabava de superar la seva fase de princesa. La meva germana dibuixava i cantava, li agradava jugar a fora amb els nens del veïnat, sovint no es dutxava durant dies, volia arribar a ser inventora, però després tornava a somiar que era una fada, i al seu cap semblava que hi passessin mil coses al mateix temps.

En aquella època la majoria de nenes es burlaven de la Liz. Tot sovint veia com la mare seia amb ella a la seva habitació i la tranquil·litzava perquè les seves companyes d'escola l'havien tornat a fer enfadar o li havien amagat la cartera. Llavors se'm permetia a mi també entrar a l'habitació de la Liz. Ella se m'aferrava desafortadament, jo sentia el seu alè càlid sobre la pell, i em tornava a explicar tot el que havia explicat a la mare, i probablement més. Jo m'estimava la meva germana com cap altra cosa al món, i

això no va canviar ni quan anys més tard em va deixar a l'estacada.

*

Passada la mitjanit encara planava una xafogor humida per damunt del poble. Els homes i les dones que encara eren a la pista de ball —entre els quals hi havia els nostres pares— canviaven de parella després de cada cançó. Vaig fer una altra foto, tot i que ja gairebé no podia sostenir la Mamiya.

—Dona'm la càmera —va dir el meu germà.

—No, el papa me l'ha donat a mi. I en soc el responsable.

—Només un moment, vull fer una foto. Total, tu no en saps.

En Marty em va arrabassar la càmera.

—No siguis tan antipàtic —va dir la Liz—. Estava tan content de poder-la tenir.

—Sí, però les seves fotos són una caca, no sap com va això de l'exposició.

—Ets tan pedant, no m'estranya que no tinguis amics.

En Marty va fer unes quantes fotos. Era el fill mitjà. Deu anys, ulleres, cabells foscos, cara pàl·lida, sense cap tret destacat. Mentre que en la Liz i en mi s'hi reconeixien clarament els nostres pares, ell exteriorment no hi tenia res en comú. En Marty semblava haver vingut de qualsevol lloc, un estrany que s'havia fet un lloc entre nosaltres. A mi no em queia gens bé. A les pel·lícules que veia, els germans grans sempre eren nois heroics que se la jugaven pels seus germans petits. El meu germà, en canvi, era un solitari que s'estava tot el dia a l'habitació jugant amb la seva colònia de formigues o analitzant la sang de salamandres i ratolins oberts en canal: les seves reserves d'animallets morts semblaven inexhauribles. La Liz feia poc l'havia titllat de

«friquí fastigós», i amb aquest apel·latiu l'havia encertat de ple.

D'aquelles vacances a França, a part del dramàtic incident del final, només me n'han quedat unes quantes escenes soltes. Tanmateix encara recordo molt bé com els tres germans observàvem a la festa els nens francesos, que jugaven a futbol a la plaça, i com això ens feia sentir forasters. Tots tres havíem nascut a Munic i ens sentíem alemanys. A casa nostra, tret d'alguns plats especials, no hi havia quasi res que recordés les nostres arrels franceses, i molt rarament parlàvem francès. I això que els nostres pares s'havien conegut a Montpeller. El pare hi havia anat a viure en acabar l'escola, perquè volia fugir de la seva família. La mare hi havia anat a viure perquè estava enamorada de França. (I perquè volia fugir de la seva família.) Quan els pares parlaven d'aquella època, ens descrivien els vespres en què anaven al cine i en què la mare tocava la guitarra, la seva primera trobada en una festa d'estudiants a casa d'un amic comú o com se n'havien anat tots dos junts —llavors la mare ja estava embarassada— a Munic. Després d'aquestes històries els meus germans i jo sempre teníem la sensació de conèixer els nostres pares. I més tard, quan ja no hi eren, vam haver de constatar que no en sabíem res de res.

*

Vam anar a passejar, però en sortir de casa el pare no ens va revelar on anàvem, i tampoc pel camí no va dir ni paraula. Vam pujar tots cinc una costa i vam arribar a una zona de bosc. El pare es va aturar davant d'un roure immens que hi havia dalt del pujol.

—Heu vist què hi ha gravat aquí? —va preguntar amb un

aire absent.

—*L'arbre d'Éric* —va llegir la Liz.

Vam contemplar el roure.

—Allà algú ha tallat una branca. —En Marty va assenyalar la ferida rodona i rebotada que havia quedat a l'arbre.

—Sí, és veritat —va mormolar el pare.

Els meus germans i jo no havíem conegut l'oncle Éric, deien que havia mort feia molts anys.

—Per què es diu així l'arbre? —va preguntar la Liz.

L'expressió del pare es va il·luminar.

—Perquè el meu germà seduïa les noies sota aquest arbre. Les portava aquí, s'asseien al banc, mirant a baix, a la vall, els recitava poemes, i després les besava.

—Poemes? —va preguntar en Marty—. I funcionava?

—Sempre. I per això un dia algun bromista va gravar aquestes paraules a l'escorça amb un ganivet.

Va aixecar la vista cap a la blavor matutina i fresca del cel, la mare va repenjar el cap a la seva espatlla. Jo vaig mirar l'arbre i vaig repetir en silenci: *l'arbre d'Éric*.

*

I llavors va arribar el final de les vacances, amb una última excursió. De nit havia tornat a ploure, a les fulles hi havia grans gotes de rosada, l'aire matinal em refrescava la pell. Com sempre que em llevava d'hora, tenia la fantàstica sensació que el dia em pertanyia. Uns quants dies abans havia conegut una nena del poble, la Ludivine, i ara en parlava amb la mare. El pare, com cada cop que s'acabaven les vacances a França, se sentia alleujat per no haver-hi de pensar més durant un any. De vegades s'aturava a fer una foto, sense parar de xiular tota l'estona. La Liz anava al davant, en Marty trotava al darrere, endarrerit; quasi

sempre l'haviem d'esperar.

Al bosc vam arribar a un riu ple de còdols amb un tronc d'arbre que el travessava. Com que de totes maneres havíem d'anar a l'altre costat, els meus germans i jo vam preguntar si podíem passar fent equilibris per sobre el tronc.

El pare hi va pujar per comprovar si era segur.

—Podria ser perillós —va dir—. Jo segur que no hi passo.

També nosaltres vam pujar al tronc. Només ara ens vam adonar de l'alçada que hi havia, de com era de relliscosa l'escorça i de pedregós i ample el riu. El pas feia prop de deu metres, i si algú patinava i queia, de ben segur que es faria mal.

—Allà darrere hi ha un pont —va dir la Liz.

Tot i que normalment ho provava tot, aquesta vegada se'n va estar i va continuar; el meu germà la va seguir. Em vaig quedar sol. En aquella època no coneixia la por, tot just feia pocs mesos havia sigut l'únic de la classe que s'havia atrevit a baixar amb bicicleta per un pendent empinat. Al cap d'uns quants metres havia perdut el control, havia fet una volta de campana i m'havia trencat el braç. Però tan bon punt em vaig alliberar del guix i se'm va haver curat la fractura, ja buscava la propera aventura perillosa.

Continuava mirant fixament el tronc de l'arbre que tenia al davant, i sense rumiar-m'ho gaire, vaig començar a caminar-hi pel damunt.

—Estàs boig —va cridar en Marty, però jo no l'escoltava.

Un cop vaig estar a punt de relliscar, i si mirava avall, al riu ple de pedres, em venia vertigen, però llavors ja havia arribat a la meitat del trajecte. El cor m'anava més de pressa, vaig córrer els últims dos metres i vaig arribar sa i estalvi a l'altre costat. Vaig alçar els braços enlaire, alleujat. La meva família va seguir el riu per l'esquerra fins al pont, jo sol, per la dreta; de tant en tant els mirava

somrient. Mai abans no m'havia sentit tan orgullós.

*

El riu seguia fins a la sortida del bosc. Allà es feia més ample, el corrent, més ràpid; la pluja dels últims dies n'havia fet pujar el nivell. La riba estava estovada, plena de fang, i un cartell prevenia els caminants d'acostar-s'hi massa.

—Qui caigui aquí s'ofega. —En Marty es mirava l'aigua, que corria sorollosa.

—Tant de bo hi caiguessis tu, així ens quedaríem tranquils d'una vegada —va dir la Liz.

Ell se li va acostar, però ella el va esquivar hàbilment i es va agafar de bracet a la mare amb aquella naturalitat i indolència de què només ella era capaç.

—Has tornat a dir-ne alguna de les teves? —va preguntar la mare—. Em sembla que t'haurem de deixar aquí, a casa de la iaia.

—No —va dir la Liz amb una indignació mig simulada, mig real—. No, sisplau.

—No em deixes cap altra opció. La iaia et tindrà ben vigilada. —Va imitar la mirada de desaprovació de l'àvia, i la Liz va riure.

La mare era clarament l'estrella de la família, almenys per a nosaltres, els nens. Era atractiva i gràcil, tenia amics per tot Munic i organitzava festes on entre altres venien artistes, músics o actors de teatre que ves a saber on havia conegut. Per cert, em quedo molt curt descrivint-la com a «atractiva» o «gràcil». Això són paraules misèrrimes que no poden reproduir ni de lluny la nostra sensació de tenir casualment per mare una barreja de Grace Kelly i Ingrid Bergman. De nen em semblava incomprendible que no

dugués una vida d'actriu famosa i fos senzillament una mestra. Ella assumia les seves obligacions a casa sovint amb un somriure divertit i alhora afectuós, i no va ser fins més tard que vaig ser conscient de com s'havia d'haver sentit limitada.

Vam parar a reposar en un prat de la vora del riu. El pare es va omplir la pipa, nosaltres ens vam menjar els entrepans de pernil que portàvem. Després la mare va tocar amb la guitarra un parell de cançons de Gilbert Bécaud. Quan ella i el pare es van posar a cantar, en Marty va posar els ulls en blanc.

—Sisplau, pareu. Quina vergonya.

—Però si no hi ha ningú —va dir la mare.

—Que sí, mira!

El meu germà va assenyalar l'altra riba del riu, on s'acabava d'instal·lar una altra família. Els nens eren de la nostra edat i portaven un cadell que saltironava al seu voltant.

Ja era migdia, el sol brillava a dalt de tot del cel. Com feia calor, en Marty i jo ens vam treure la samarreta i ens vam estirar sobre una manta. La Liz gargotejava en un bloc: dibuixets i el seu nom, una vegada i una altra. En aquella època provava sovint amb quina lletra quedava més bonic, i l'escrivia a tot arreu, en papers, sobre la taula, a les carpetes o en tovallons. «Liz», «Liz», «Liz».

Els nostres pares van anar a passejar agafats per la cintura i van desaparèixer en la llunyania; els germans ens vam quedar sols al prat. El paisatge estava saturat de sol. En Marty i la Liz jugaven a cartes, jo puntejava la guitarra i observava la família de l'altre costat del riu. De tant en tant sentia les seves rialles, travessades pels lladrucs del gos. Un nano llançava de tant en tant un bastó, que el cadell recollia tot seguit, fins que el noi se'n devia cansar i va amagar el bastó sota una manta. Però el gos volia continuar

jugant, corria tota l'estona cap als diversos membres de la família, i finalment va allunyar-se una mica riu avall. Una branca grossa s'havia enredat amb un matoll a la riba. El gos va intentar arrancar-la amb la boca, però no ho va aconseguir. El corrent, en aquell lloc del riu, era ràpid i fort. Jo era l'únic que observava l'escena i vaig sentir com els pèls del clatell se m'erichaven.

El cadell estirava la branca i en el seu atreviment s'acostava cada cop més a l'aigua bramulosa. Just quan estava a punt d'avisar la família de l'altre costat, vaig sentir un udol. Un tros de la riba s'havia esllavissat i el gos havia caigut a l'aigua. Només amb les potes del davant i les dents continuava aferrat a la branca. Gemegant, intentava tornar a pujar a la riba, que s'esmicolava, però el corrent era massa fort. Els seus gemecs van pujar de to.

—Déu meu —va dir la Liz.

—No se'n sortirà —va dir en Marty. Va sonar tan segur com si fos el jutge d'aquella escena.

La família de l'altre costat va córrer cap al gos. Just quan van arribar-hi, la branca es va desenganxar del matoll i va sortir disparada juntament amb el cadell.

Durant una estona encara es va aguantar per sobre l'aigua, però després el riu el va engolir. Mentre els nens de l'altre costat cridaven i ploraven, jo em vaig girar i vaig mirar les cares dels meus germans. Mai més no he oblidat les seves mirades.

*

Al vespre, al llit, encara sentia l'udol del gos. La Liz havia estat abatuda tot el dia, en Marty amb prou feines parlava. El més estrany, però, era que els nostres pares no hi fossin, quan va passar. És clar que, quan van tornar, van intentar

consolar-nos, però això no canviava el fet que els meus germans i jo havíem viscut una cosa que ens havia trasbalsat només a nosaltres.

Vaig estar donant voltes al llit durant la meitat de la nit. No em treia del cap que la despreocupada felicitat de la família de l'altre costat de la riba havia quedat destruïda en segons. Em va tornar a venir a la ment l'oncle Éric, de qui ens havien dit que «s'havia mort». Fins llavors la meua vida havia transcorregut sota resguard, però era evident que hi havia forces i corrents invisibles que de cop i volta ho podien canviar tot. Perquè semblava haver-hi famílies respectades pel destí i d'altres que cridaven la desgràcia, i aquella nit em vaig preguntar si la meua família era una d'aquestes.

A la cruïlla (1983-1984)

TRES ANYS I MIG DESPRÉS, el desembre del 1983: l'últim Nadal amb els meus pares. Cap al tard jo m'estava dret al costat de la finestra, a la meva habitació, mentre els altres preparaven la sala. Com cada any no em cridarien fins que tot estigués arreglat, però quant faltava encara? Vaig sentir el meu germà que rondinava a fora, la rialla clara i reconciliadora de la mare. Vaig sentir com la meva germana i el meu pare discutien quines estovalles havien de posar. Per distreure'm, mirava el pati, els arbres hivernals, ben pelats, el gronxador i la cabana construïda dalt d'un arbre. Moltes coses havien canviat durant els últims anys, però no la vista del pati estimat.

Van trucar a la porta. El pare va entrar, vestit amb un jersei de caixmir de color blau marí i rosegant la seva pipa. Ja s'acostava a la quarantena. Els cabells negres s'havien esclarit al davant, i el somriure juvenil havia desaparegut. Què li havia passat? Anys enrere encara transmetia alegria i optimisme, i ara tenia davant meu una figura aclofada.

La mare i ell ja molt rarament feien coses junts; en canvi el pare sortia sovint durant hores a fotografiar. Però no ens ensenyava mai les seves fotos, i fins i tot quan jo jugava amb amics podia sentir a l'esquena les mirades malhumorades que em llançava. Vist amb els seus ulls, el món era un lloc de perills permanents. Per exemple quan anàvem amb cotxe i la mare seia al volant. («Vas massa de pressa, Lena, ens mataràs a tots.») O quan jo volia travessar el riu a Berdillac, com cada estiu, i passava per sobre del tronc. («Jules, ja no ho suportó més, *de veritat*, si caus et trençaràs el coll!») O quan la Liz volia anar a un concert amb les amigues de l'escola. («T'ho prohibeixo, qui

sap quina mena de gent hi haurà!») Si el pare hagués escrit una guia de com anar per la vida, el títol segurament hauria estat *Deixa-ho córrer*.

Només se'l veia relaxat quan jugava a futbol amb amics al parc, i llavors jo admirava com s'esmunyia pel terreny de joc amb la pilota als peus i deixava clavats els seus contrincants. De jove, a França, havia jugat en un equip, i encara tenia un sentit infal·lible de la situació, sabia intuir les passades del rival i es colava en el moment oportú pels espais buits. Com si fos l'únic que entenia de debò el joc.

El pare se'm va posar al costat, ran de la finestra. Feia olor de tabac i de la seva loció d'afaitar, aspra i terrosa.

—Et fa il·lusió la festa, Jules?

Jo vaig fer que sí amb el cap i ell em va donar uns copets a l'espatlla. Abans, quan ell tornava de la feina al vespre, sovint anàvem a passejar pel barri de Schwabing. Encara hi havia els bars de tota la vida a les cantonades, els locals per prendre un cafè dempeus, les cabines de telèfon grogues, plenes de brutícia, i les botigues de rampoines, on es podia comprar xocolata, mitjons de cotó o —el meu article favorit— terrenys certificats a la lluna. El barri semblava un poble que s'hagués fet massa gran, on el temps passava una mica més a poc a poc. De vegades ens menjàvem un gelat en un parc, i el pare m'explicava que de jove havia treballat mig any al port de Southampton, per pagar-se la carrera i aprendre anglès, o em parlava de les entremaliadures del seu germà Éric durant la seva infantesa, i aquestes eren les històries que més m'agradaven.

Tanmateix recordo de manera especial el consell que em va donar durant el nostre últim passeig. Al començament no vaig saber gaire què fer-ne, de les seves paraules, però en el curs dels anys es van convertir per a mi en una espècie de llegat. El pare em va dir en aquella ocasió:

—El més important és que trobis el teu amic *de veritat*, Jules. —Va notar que no l’entenia, i em va mirar insistentment—. El teu amic de veritat és algú que sempre hi és, que tota la teva vida camina al teu costat. L’has de trobar, això és més important que res, fins i tot que l’amor. Perquè l’amor pot passar. —Em va posar la mà a l’espatlla—. Em sents?

Jo jugava amb un bastó que havia trobat a terra, i llavors el vaig llençar.

—Qui és el teu amic de veritat? —vaig preguntar.

El pare només va sacsejar el cap.

—El vaig perdre —la pipa entre els llavis—, no és estrany? Senzillament el vaig perdre.

Jo no havia sabut què fer-ne, de tot allò, i potser també intuïa que aquelles seves paraules ben intencionades expressaven decepció. No obstant això, em vaig gravar a la memòria el consell. Tant de bo no ho hagués fet.

—He sentit que després tindràs un regal fantàstic —va dir el pare en francès quan tornava a sortir de l’habitació.

—De veritat? Què és?

Va somriure.

—Hauràs de tenir paciència una estoneta més.

No se’m va fer fàcil. De fora sentia ja música de piano. *Santa nit* i *À la venue de Noël*. I llavors, finalment, la Liz i en Marty van venir corrent pel passadís i van obrir la porta de cop.

—Va, vine!

L’arbre, que arribava fins al sostre de la sala, estava guarnit amb boles de colors, figures de fusta i espelmes, i a sota s’apilaven els regals; feia olor de cera i de branquillons d’avet. Sobre la taula hi havia un gall dindi gros, acompanyat de patates gratinades, estofat de xai, rosbif, melmelada de nabius, pastís de crema de mantega i pastissets. Sempre era massa, de manera que el que

sobrava es guardava a la nevera i es menjava fred durant els dies següents, cosa que a mi m'agradava especialment.

Després de sopar cantàvem cançons de Nadal, i en acabat venia l'últim ritual abans de desembolicar els regals: la mare tocava amb la guitarra *Moon River*. Ella fruïa cada vegada d'aquest moment.

—Voleu sentir de debò la cançó? —preguntava.

—Sí —cridàvem tots.

—Ai, no ho sé. Em sembla que només ho feu per acontentar-me.

—Que no, la volem sentir! —cridàvem nosaltres, més fort que abans.

—Doneu-me un públic nou —sospirava decebuda la mare—. Aquest ja n'està tip i no en vol més.

Nosaltres bramàvem cada cop més fort, fins que acabava agafant la guitarra.

La mare continuava sent per a nosaltres el centre de la família. Quan era a prop, les baralles dels meus germans es convertien en disputes innocents que ens feien riure, i les crisis a l'escola es transformaven en contratemps menors que se superaven sense problemes. Feia de model a la Liz per als seus dibuixos o deixava que en Marty li ensenyés els resultats de les seves investigacions al microscopi. A mi em va ensenyar a cuinar i fins i tot em va revelar el secret del seu «pastís irresistible», una pasta de xocolata apegalosa que et convertia a l'acte en addicte. I tot i que era una mica mandrosa —una escena clàssica: la mare estirada al sofà fent-nos anar a la nevera per portar-li alguna cosa— i fumava d'amagat, tots volíem ser com ella.

Finalment començava a tocar, la seva veu omplia l'espai.

«Moon River, wider than a mile,

I'm crossing you in style some day.

Oh, dream maker, you heart breaker,

wherever you're going I'm going your way.»

Era el moment de l'any on tot era perfecte. La Liz escoltava amb la boca oberta, el meu germà es tocava les ulleres emocionat i el pare escoltava amb ulls tristos, però embadalit. Al costat d'ell hi havia la tieta Helene, la germana gran de la mare, una dona voluminosa i alegre que vivia sola al seu pis del barri de Glockenbach i que cada vegada ens portava regals enormes. A part de l'àvia de França, que era tan lluny, aquesta era tota la família que teníem: una branca prima de l'arbre genealògic dels Moreau.

A l'hora de desembolicar els regals, vaig agafar primer el del meu pare, que era gran i massís. Vaig estripar-ne l'embolcall: una Mamiya vella. El pare em mirava expectant. La càmera em sonava, però des de la festa de Berdillac no havia tornat a fer fotos. A més la Mamiya era usada i plena de rascades, la lent semblava l'ull sobredimensionat d'un ciclop, les manetes feien soroll quan la manipulaves. Decebut, la vaig deixar a un costat i vaig obrir els altres regals.

La mare em va regalar un quadern de pell vermella i tres novel·les: *Tom Sawyer*, *El petit príncep* i *Krabat*. Encara em continuava llegint ella al vespre, però cada vegada més em feia llegir a mi també i em felicitava quan ho havia fet bé. Feia poc havia escrit jo per primera vegada una història, sobre un gos encantat. A la mare li havia agradat molt. Vaig agafar el quadern vermell, i més tard, quan els altres feien jocs de taula, vaig escriure-hi els meus pensaments.

*

Poc abans de Cap d'Any vam veure el pare plorar per primera i última vegada. Jo aquella tarda estava estirat al llit i escrivia un conte nou. Tractava d'una biblioteca on a

les nits els llibres parlaven entre ells d'amagat, es vantaven els uns davant dels altres dels seus autors o es queixaven del mal lloc que els havia tocat en una de les prestatgeries més apartades.

La meva germana va entrar a l'habitació sense trucar. Va fer un somriure de complicitat i va tancar la porta darrere seu.

—Què passa?

En realitat jo podia acotar la seva resposta. La Liz llavors ja tenia catorze anys i hi havia exactament tres coses que l'interessaven: dibuixar, les pel·lícules cursis d'amor i els nois. Era la noia més maca de la classe: amb rínxols rossos, una veu greu i un somriure amb el qual podia engalipar qualsevol. A l'hora del pati se la veia sovint envoltada de noies, a les quals explicava amb quin noi s'havia petonejat, en quin lloc, i com havia sigut d'avorrit o en el millor dels casos regular. No estava *mai* bé, i *sempre* eren nois més grans de la ciutat, els de la seva classe en canvi no tenien cap possibilitat. De vegades ho intentaven malgrat tot, però la Liz no els prestava cap atenció.

Es va asseure al meu llit i em va donar una empenta.

—Ets un traïdor.

Jo continuava escrivint la meva història i amb prou feines l'escoltava.

—Per què?

—Has fet un petó a una nena.

Les galtes se'm van encendre.

—Com ho saps?

—Una amiga meva t'ha vist. Diu que ha sigut aquí, just davant de la porta de casa, i que li has ficat la llengua fins al coll. Com dos gossos, ha dit.

La Liz va riure, i al mateix moment em va agafar el quadern de la mà i va començar a gargotejar-hi figures, i a tot arreu hi posava el seu nom. «Liz», «Liz», «Liz».

Allò del petó era veritat. Jo sabia parlar amb les noies com si fossin nois, i de tant en tant em passaven cartes d'amor per sota el pupitre. La vida semblava prometre tota classe de coses, i la seguretat en mi mateix creixia. Tot i que era delegat de curs, durant les classes sovint parlava o posava els peus sobre la taula amb un somriure indolent, fins que el mestre m'amonestava. Més tard vaig entendre que aquell comportament era arrogant, però llavors m'agradava portar la veu cantant davant dels meus amics i ser el centre de les mirades. Vaig començar a ajuntar-me amb nois més grans, i sovint em pegava amb altres. Quan per exemple algú del nou grup deixava anar alguna brometa sobre mi, de seguida m'hi tirava a sobre. No era mai res seriós, però tampoc no era tan sols un joc. Uns quants dels més grans ja fumaven porros i bevien alcohol, però jo encara no m'hi decidia quan m'oferien alguna cosa, i tampoc no els explicava que m'agradava llegir o inventar-me històries. Sabia que s'haurien rigut de mi i que havia de mantenir ben amagada aquesta faceta meva.

—Què t'ha semblat això del petó? —La Liz em va tirar el quadern a la falda.

—No n'has de fer res.

—Va, digue-m'ho. Sempre ens ho expliquem tot.

—Sí, però ara no vull.

Em vaig aixecar i me'n vaig anar al despatx del pare, que sempre feia un lleuger tuf de pols i papers vells. Quan vaig sentir que la meva germana em seguia, vaig simular que estava ocupat remenant pels calaixos de l'escriptori. En la majoria només hi havia estoigs d'ulleres, tinters i notes esgrogueïdes. Però al de baix de tot vaig topar amb una Leica. La carcassa negra, l'objectiu platejat. Estava guardada a la capsa original, no havia vist mai el pare fer-la servir. Al calaix també hi havia una carta, escrita en francès i en una lletra que m'era desconeguda.